

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 538/2020-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť spoločnosti BULLA, s. r. o., Dlhá 4, Nitra, IČO 36 546 836, zastúpenej advokátskou kanceláriou AKMK, s. r. o., Farská 30, Nitra, v mene ktorej koná advokát Mgr. Marek Kováč, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 41/2018 a jeho uznesením sp. zn. 32 Cb 41/2018 z 3. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť spoločnosti BULLA, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť spoločnosti BULLA, s. r. o., Dlhá 4, Nitra, IČO 36 546 836 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 41/2018 a jeho uznesením sp. zn. 32 Cb 41/2018 z 3. júna 2020 (ďalej len „uznesenie okresného súdu III“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že spoločnosť TOP COLOR EU, s. r. o., Hlohovská cesta 344, Nemčice (ďalej len „žalobkyňa“), sa návrhom na vydanie zabezpečovacieho opatrenia z 28. augusta 2019 (ďalej len „návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia“) proti sťažovateľke (žalovanej) domáhala na okresnom súde zriadenia záložného práva na zabezpečenie peňažnej pohľadávky žalobkyne voči sťažovateľke z titulu nezaplatenej splatnej ceny diela v sume 137 806,50 € a jej príslušenstva na tam označené nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľky.

3. Okresný súd uznesením sp. zn. 32 Cb 41/2019 z 27. septembra 2018 (ďalej len „uznesenie okresného súdu I“) návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia zamietol.

4. Žalobkyňa proti uzneseniu okresného súdu I podala riadne a včas odvolanie – riadny opravný prostriedok, o ktorom Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 15 Cob 126/2018 z 19. júla 2019 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“)

rozhodol tak, že uznesenie okresného súdu I ako vecne správne potvrdil. Krajský súd zároveň rozhodol aj o nároku na náhradu trov konania tak, že žalobkyňa je povinná zaplatiť sťažovateľke náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že o ich celkovej sume bude rozhodnuté samostatným uznesením.

5. Sťažovateľka si následne podaním okresnému súdu z 11. novembra 2019 označeným ako „*Vyčíslenie náhrady trov odvolacieho konania priznaných žalovanému*“ medzi inými s poukazom na § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „vyhláška“), v zmysle ktorého základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, uplatnila nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v odvolacom konaní za 2 úkony právnej služby (1. príprava a prevzatie zastúpenia, 2. písomné podanie na súde) v celkovej sume 204,43 €.

6. Okresný súd uznesením sp. zn. 32 Cb 41/2018 z 21. novembra 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu II“) vydaným súdnym úradníkom rozhodol o sume náhrady trov konania tak, že žalobkyňa je povinná zaplatiť sťažovateľke na účet jej právnej zástupkyne náhradu trov odvolacieho konania v sume 204,43 € v lehote do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia.

7. Sťažovateľka však proti uzneseniu okresného súdu II podala včas sťažnosť – prostriedok procesnej obrany, ktorým na rozdiel od jej písomného podania z 11. novembra 2019 s poukazom na § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 vyhlášky, t. j. pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta za ním vykonané úkony právnej služby, vychádzajúc z tarifnej hodnoty vecí, ktorých sa právna služba týkala, danej všeobecnou hodnotou nehnuteľností, ku ktorým žalobkyňa svojím návrhom na vydanie zabezpečovacieho opatrenia navrhla zriadiť záložné právo na zabezpečenie jej pohľadávky, domáhala priznania náhrady trov odvolacieho konania v celkovej sume 4 059,10 €. Sťažovateľka k svojej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu II ako prílohu pripojila

aj znalecký posudok, podľa ktorého všeobecná hodnota týchto nehnuteľností predstavujúca tarifnú hodnotu na účely určenia základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta predstavuje sumu 630 451,45 €.

8. Uznesením (sudcu) okresného súdu III bola sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu II ako nedôvodná zamietnutá. Uznesenie okresného súdu III nadobudlo právoplatnosť 8. júna 2020 [keďže posledný deň dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti pripadol na 8. august 2020 (sobota), bol posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň, t. j. 10. august 2020 (pondelok), pozn.].

9. Podľa zistenia ústavného súdu nosná námietka sťažovateľky, ktorou odôvodňuje porušenie označených základných práv podľa ústavy a listiny, ako aj práva podľa dohovoru uznesením okresného súdu III a tomuto predchádzajúcim postupom spočíva v tom, že okresný súd rozhodol o sume náhrady trov odvolacieho konania nesprávne, keď, aplikujúc § 11 ods. 1 písm. a), a nie § 9 ods. 1 a 10 ods. 1 vyhlášky, t. j. nevychádzajúc pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta za ním vykonané úkony právnej služby z tarifnej hodnoty vecí (nehnuteľností), ktorých sa právna služba týkala, sťažovateľke priznal náhradu trov konania iba v sume 204,43 € namiesto sumy 4 059,10 €, čím sťažovateľku na jej nároku na náhradu trov konania v sume danej rozdielom priznanej sumy a sumy, ktorá jej mala byť priznaná, arbitrárnym spôsobom ukrátil.

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti s dôrazom na to, že podľa § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej aj „CSP“) o nároku na náhradu trov konania a o ich sume rozhodne súd aj bez návrhu, t. j. konanie o trovách nie je návrhovým konaním (súdny úradník nerozhoduje o prípadnom nepriznaní sporovou stranou uplatnenej sumy náhrady trov konania osobitným zamietavým výrokom, pozn.), namieta, že okresný súd bol bez ohľadu na uplatnenie (vyčíslenie) náhrady trov konania písomným podaním sťažovateľky z 11. novembra 2019 povinný o sume náhrady trov konania rozhodnúť podľa relevantných ustanovení Civilného sporového poriadku, ako aj vyhlášky.

11. Podľa názoru sťažovateľky rozhodnutie o sume náhrady trov konania nie je podmienené procesnou aktivitou sporovej strany spočívajúcou v povinnosti sumu trov konania predtým vyčísliť, dôsledkom čoho nie je možné sporovú stranu (sťažovateľku) pre pôvodne nesprávne vyčíslenie sumy náhrady trov konania sankcionovať tým, že sa jej prizná *„len to, o čo požiadala“*. Uvedené platí o to viac, že sťažovateľka si svoje pochybenie pri vyčíslení sumy trov konania v podaní z 11. decembra 2019 uvedomila, v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu II na toto svoje pochybenie poukázala, uviedla, v čom nesprávnosť vyčíslenia spočívala a akú sumu z titulu náhrady trov odvolacieho konania napokon požaduje priznať.

12. Sťažovateľka ďalej tvrdí, že konanie o zriadenie záložného práva zabezpečovacím opatrením je konaním, ktorého hodnota sa dá oceniť peniazmi, a preto s odvolaním sa aj na odôvodnenie nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 604/2018 z 15. novembra 2018 v inej obdobnej veci, podľa ktorého *„...pri určovaní ceny (hodnoty) záložného práva možno vychádzať z výšky peňažného záväzku, ak existuje korelácia medzi výškou peňažného záväzku (dlhu) a hodnotou veci...“*, vyslovuje svoje presvedčenie, že v tu preskúmvanej veci z dôvodu zjavnej neprimeranosti medzi hodnotou nehnuteľností (630 451,45 €), ktoré podľa návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia mali byť záložným právom zaťažené, a sumou týmto záložným právom zabezpečovanej pohľadávky (137 806,50 €) a jej príslušenstva sa pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta za ním vykonané úkony právnej služby malo vychádzať práve z hodnoty týchto nehnuteľností.

13. Sťažovateľka tiež okresnému súdu vytýka, že pri rozhodovaní o jej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu II napriek tomu, že podľa § 245 CSP v sťažnosti možno uvádzať nové skutočnosti a dôkazy, na jej argumentáciu, ako ani na ňou predložený znalecký posudok vôbec neprihliadol a jej sťažnosť bez ďalšieho iba poukazom na to, že ňou napadnuté rozhodnutie bolo vydané v jej prospech, zamietol.

14. Sťažovateľka sa na podporu svojej sťažnostnej argumentácie odvoláva na ďalšie rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých však pre tu preskúmanú vec za kľúčový považuje nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 171/2019 z 15. októbra 2019 v obdobnej veci, podľa odôvodnenia ktorého *«... k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť postupom všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výrokom o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015“... „úlohou vyššieho súdneho úradníka, pri výpočte trov konania je postupovať v súlade s príslušnými ustanoveniami CSP a vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Na nesprávny postup pri výpočte trov právneho zastúpenia má reagovať sudca v sťažnosťou napadnutom uznesení súdu o výške trov konania.“»*.

15. Podľa sťažovateľky tak *„Napadnuté uznesenie vykazuje znaky svojvôle, je vydané v rozpore so zákonom a vyhláškou, pričom takéto konanie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo nemožno považovať za ústavne akceptovateľné...“*.

16. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby sústavný súd nálezom vyslovil porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu III a tomuto predchádzajúcim postupom, uznesenie okresného súdu III žiada zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň si uplatňuje náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

19. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

20. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

21. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

22. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

23. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

24. Ako z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, sťažovateľka namieta porušenie základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu III.

25. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

26. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania, a preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

27. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (*Robins c. Spojené kráľovstvo* z 23. 9. 1997).

28. V judikatúre ústavného súdu sa ustálil právny názor, podľa ktorého rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (napr. IV. ÚS 248/08).

29. Ústavný súd pri posudzovaní ústavných sťažností, ktoré smerujú proti rozhodnutiam všeobecných súdov v častiach, ktoré sa týkajú problematiky (náhrady) trov konania, t. j. problematiky, ktorá má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k prípadnému zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie zvlášť extrémnym spôsobom, alebo ak zistí, že napadnutým rozhodnutím došlo zároveň aj k nepripustnému zásahu do iných ústavou garantovaných práv (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

30. Pokiaľ ide o sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu II, ústavný súd vychádza z povahy sťažnosti ako prostriedku procesnej obrany proti uzneseniam súdu prvej inštancie vydaným súdnym úradníkom. Sťažnosť je v Civilnom sporovom poriadku koncipovaná ako prostriedok nápravy, ktorým sa nepochybne okrem iného sleduje aj naplnenie zásady efektívnosti, hospodárnosti, rýchlosti konania (o sťažnosti rozhoduje sudca toho istého súdu, sťažnosť nemá devolutívny účinok, je možné ňou napadnúť len vymedzenú úzku skupinu rozhodnutí, u ktorých zákonodarca nevidel potrebu umožniť ich preskúmanie vyššou inštanciou). Tento záver podporuje i dôvodová správa k Civilnému sporovému poriadku. Sťažnosť nepredstavuje opravný prostriedok (aj keď medzi sťažnosťou a opravnými prostriedkami možno badať určité spoločné črty), akým je odvolanie či dovolanie (ktorými je možné napadnúť rozhodnutia vo veci samej), a preto je namieste na účely vyslovenia porušenia práv ústavným súdom vyžadovať pri sťažnostnom konaní podľa Civilného sporového poriadku vyššiu mieru intenzity pochybení, nedostatkov spočívajúcich v konaní či opomenutí porušovateľa (III. ÚS 191/2020).

31. Podľa § 239 ods. 1 CSP proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť.

32. Podľa § 240 CSP sťažnosť môže podať ten, v koho neprospech bolo uznesenie vydané.

33. Podľa § 245 CSP v sťažnosti možno uvádzať nové skutočnosti a dôkazy, ak je to so zreteľom na povahu a okolnosti sporu možné a účelné.

34. Podľa § 250 ods. 1 CSP ak nie je sťažnosť dôvodná, súd sťažnosť zamietne.

35. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

36. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

37. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

38. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že súdny úradník v čase rozhodovania o výške náhrady trov konania mal k dispozícii podanie sťažovateľky z 11. novembra 2019, ktorým si medzi inými s poukazom na § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v odvolacom konaní za 2 úkony právnej služby (1. príprava a prevzatie zastúpenia, 2. písomné podanie na súde), považujúc za základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby jednu trinástinu výpočtového základu na tom základe, že nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, prípadne ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, v celkovej sume 204,43 €. Okresný súd pri rozhodovaní o sume náhrady trov konania, plne sa stotožniac s obsahom podania sťažovateľky z 11. novembra 2019, ňou uplatnené (vyčíslené) trovy odvolacieho konania aj priznal. V odôvodnení uznesenia okresného súdu II okresný súd, prevezmúc podstatný obsah podania sťažovateľky z 11. novembra 2019, s poukazom na ustanovenia Civilného sporového poriadku, ako aj na ustanovenia vyhlášky presne uviedol, v čom jednotlivé úkony právnej služby spočívali a akú sumu odmeny advokáta a režijného paušálu navýšenú o daň pridanej hodnoty za ten-ktorý úkon právnej služby sťažovateľke priznáva.

39. V danej súvislosti ústavný súd uvádza, že je síce pravdou, že súd podľa Civilného sporového poriadku rozhoduje o náhrade trov konania z úradnej povinnosti, na druhej strane je však potrebné dodať, že uvedené nemožno interpretovať tak, že táto povinnosť súdu je absolútna. Nie je možné v tomto smere opomenúť dispozičnú zásadu, ktorou je ovládané civilné sporové konanie, keď je na strane sporu, aby sama vyvíjala potrebnú aktivitu v záujme docielenia ochrany práv, priznania jej práv súdom v rozsahu, ktorý jej prináleží. Sťažnosť proti rozhodnutiu súdneho úradníka nemôže slúžiť ako prostriedok, ktorým sa má doceliť náprava, resp. zvrátenie následku skoršej procesnej pasivity strany sporu (III. ÚS 191/2020).

40. Ak teda okresný súd sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu II bez ďalšieho zamietol s odôvodnením, že „...*súdny úradník priznal žalovanému náhradu trov konania v zmysle podania žalovaného zo dňa 11.11.2019, ktorým si žalovaný vyčíslił trovy konania vo výške 204,43 eur. Súd má za to, že uznesenie, proti ktorému bola podaná sťažnosť nebolo vydané v neprospech sťažovateľa, a teda žalovaný nebol oprávnený napadnúť predmetné uznesenie sťažnosťou.*“, je tento záver vzhľadom na dispozičnú zásadu, ktorou je civilné sporové konanie ovládané, ústavne plne udržateľný, a to o to viac za stavu, keď okolnosti veci neindikujú, že by sťažovateľke v správnom vyčíslení trov a ich včasnom preukázaní bránila objektívna prekážka. Aj keď Civilný sporový poriadok v súvislosti so sťažnosťou proti uzneseniu súdneho úradníka ráta s uplatnením nových skutočností a dôkazov, je treba dodať, že trovy právneho zastúpenia vznikli pred vydaním uznesenia súdneho úradníka a o ich existencii i o okolnostiach determinujúcich ich výšku mala sťažovateľka (resp. jej právny zástupca) vedomosť už pred vydaním uznesenia súdneho úradníka. Napriek tomu však sťažovateľka konkretizované trovy pred rozhodovaním súdneho úradníka podľa § 262 ods. 2 CSP neuplatnila (nevyčísliła) podľa § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 vyhlášky a za obdobie od nadobudnutia právoplatnosti uznesenia krajského súdu, ktorým jej bola náhrada trov odvolacieho konania priznaná (30. október 2019), do rozhodnutia súdneho úradníka o ich sume (21. november 2019), hoci aj bez predloženia znaleckého posudku, ani nijako neoznámila (neavizovala) okresnému súdu, že si tieto takto hodlá uplatniť. Tu ústavný súd poznamenáva, že hodnotu nehnuteľností, od ktorej sťažovateľka prvýkrát začala odvíjať

výpočet základnej sadzby tarifnej hodnoty advokáta za ním vykonané úkony právnej služby podaním sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu II, sťažovateľka nebola povinná preukázať znaleckým posudkom, postačovalo by aj odborné vyjadrenie odborne spôsobilej osoby. Za tohto stavu preto skutočnosti uvádzané v sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu II nemožno považovať za nové, v dôsledku čoho podmienky pre prípadnú aplikáciu § 245 CSP neboli v danej veci splnené.

41. Navyše, sťažovateľka bola v konaní pred všeobecnými súdmi právne zastúpená advokátom, pričom uplatnené trovy pozostávali práve z trov právneho zastúpenia. U advokáta niet dôvodu neuplatniť prezumpciu znalosti právnej úpravy týkajúcej sa náhrady trov konania a odmeny, ktorá mu za poskytnuté úkony právnej služby prináleží, pričom pri zastupovaní klienta je advokát povinný postupovať s odbornou starostlivosťou, pod ktorou sa okrem iného rozumie to, že dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné [§ 18 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov].

42. Ústavný súd tu predovšetkým dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia práva uplatniť si nárok na náhradu trov konania.

43. Z tohto pohľadu považuje ústavný súd právny záver okresného súdu za ústavne súladnú interpretáciu a aplikáciu relevantnej právnej úpravy, najmä § 240 a § 250 ods. 1 CSP, a v tomto ohľade tento záver potom považuje aj za ústavne plne udržateľný (m. m. IV. ÚS 420/2013); v okolnostiach posudzovanej veci na rozdiel od okolností veci

vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 171/2019, na závery ktorej sa sťažovateľka v ústavnej sťažnosti odvoláva, napadnuté uznesenie okresného súdu III preto nemožno hodnotiť ako zjavne neodôvodnené a arbitrárne, ako to tvrdí sťažovateľka. Uvedené skutočnosti tak neumožňujú prijať záver o porušení označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 od 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu III.

44. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu III ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti uviedla, nevyplýva žiadna možnosť jeho porušenia, reálnosť ktorej by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

45. Pokiaľ totiž sťažovateľka porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy odvíja od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj od porušenia práva čl. 6 ods. 1 dohovoru, vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k porušeniu uvedených práv, je preto celkom prirodzené, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

46. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

47. Berúc do úvahy už uvedené skutočnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu III podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

48. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, o ďalších návrhoch sťažovateľky formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie uznesenia okresného súdu III a vrátenie mu veci na ďalšie konanie, ako aj rozhodnutie o náhrade trov tohto konania) nebolo potrebné rozhodnúť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu